Lainsäädäntö ja hallinto/Yrityslainsäädäntö
Anmari Brink Pacius

23.12.2022

Lausunto komission maksukyvyttömyyslainsäädäntöjen harmonisointia koskevasta direktiiviehdotuksesta

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/33490/2022

1 **Mitä mieltä olette takaisinsaantia koskevista ehdotuksista?**

EK katsoo, että takaisinsaantia koskevat ehdotukset eivät toisi direktiiviä implementoitaessa muutoksia Suomen jo voimassa olevaan lainsäädäntöön.

2 Mitä mieltä olette pesänhoitajan tiedonsaantia eräistä rekistereistä koskevista ehdotuksista?

EK kannattaa pesänhoitajan tiedonsaantia ja maksukyvyttömyysasioita hoitavien tuomioistuinten pääsyä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään. EK katsoo, että pesänhoitajan tiedonsaanti mahdollistaisi sen, että takaisinsaantikanteiden käsittely voi suoraviivaistua, kun pesänhoitaja pystyy tarjoamaan kattavamman selvityksen takaisinsaantikanteessa kuin aikaisemmin. Tuomioistuinten takaisinsaantikanteiden käsittely voi saada helpotusta, kun kanteen laatu paranee tiedonsaannin myötä.

3 Mitä mieltä olette pre-pack-järjestelyitä koskevista ehdotuksista?

Vaikka Suomen konkurssilaki ei sisällä säännöksiä pre-pack-järjestelyistä tai konkurssia edeltävältä ajalta ylipäänsä, silti vastaavia yksityisoikeudellisia neuvotteluja käydään jo velallisyhtiön, rahoittajien ja muiden velkojien välillä. EK kannattaa pre-pack-järjestely mahdollisuutta. Velkojien yhteistyö on tärkein edellytys pre-pack-järjestelyiden onnistumiselle. Menettely ei loukkaisi velkojien yhdenvertaisuutta vaan sitoisi kaikki velkojat noudattamaan järjestelyn lopputulosta. Sääntelyllä varmistettaisiin velkojien yhdenvertaisuuden ja yhteistyön toteutuminen, kun velallisyhtiö ei voisi sulkea vähemmän tärkeitä velkojia neuvotteluidensa ulkopuolelle.

EK kannattaa ulkopuolisen valvojan määräämistä pre-pack-järjestelyyn. Tuomioistuimen vahvistaman valvojan avulla velkojat saataisiin sitoutumaan neuvotteluihin pre-pack-järjestelyn toteuttamisesta. Pre-pack-järjestelyn onnistumisen kannalta olisi ehdottoman tärkeää, että valvoja olisi sama henkilö kuin pesänhoitaja ja hän lähtee heti viemään pre-pack -järjestelyä aktiivisesti eteenpäin. Lisäksi pre-pack- järjestely olisi tasapuolista, ennakoitavaa ja läpinäkyvää, kun valvoja ja myöhemmin pesänhoitaja olisivat sama henkilö, joka varmistaa sen, että velkojien intressit toteutuvat ennen konkurssia ja mahdollisessa konkurssissa. EK painottaa, että menettelyssä olisi pystyttävä turvaamaan valvojan/pesänhoitajan puolueettomuus. Valvojan rooli tulisi olla kaikkia velkojia edustava. Valvoja olisi läsnä pre-pack-järjestelyvaiheessa lähinnä tiedonsaannin vuoksi ja rooli aktivoituisi vasta pesänhoitajan tehtävään määrättäessä.

Kuten komission ehdotuksessa on tuotu ilmi, EK katsoo myös, että järjestely on ajallisesti tehokas ja sen avulla velallisyhtiön liiketoiminta ja sen arvo säilyisivät

ennallaan, jolloin vältyttäisiin aineettoman varallisuuden, työpaikkojen ja asiakkaiden menetyksiltä verrattaessa pre-pack-järjestelyä ja tavanomaista likvidaatiokonkurssia. Pre-pack-järjestelyn etuina voivat olla myös ajan ja rahan säästöt velallisyhtiön lisäksi tuomioistuimelle. Järjestelyn kautta konkurssipesällä olisi mahdollisuus saada todennäköisimmin paras mahdollinen hinta liiketoimintakokonaisuudesta tai sen osasta. Siten myös velkojat saisivat todennäköisemmin suuremman suorituksen kuin asettamalla velallisyhtiö konkurssiin. Mitä pidempään konkurssi kestää, sitä enemmän siihen liittyy konkurssikustannuksia. Pitkässä tai pitkitetyssä konkurssissa saatetaan joutua tilanteeseen, jossa konkurssikustannukset ja tappiot syövät huomattavan osan siitä konkurssipesän varallisuudesta, joka muutoin tulisi jako-osuuksina velkojille. Pitkittyneessä konkurssissa myöskään tuomioistuimen resurssit eivät ole tehokkaimmassa mahdollisessa käytössä.

Huutokauppa-menettelyllä varmistettaisiin se, ettei kenellekään synny järjestelystä epäoikeutettua etua. Tosin Suomessa pesänhoitajalla on kuitenkin velvollisuus konkurssilain 14 luvun 10 §:n mukaan olla panematta täytäntöön kohtuutonta velkojien tekemää päätöstä. Näin ollen pesänhoitajan vastuulle jäisi pre pack -järjestelyssä viime sijassa tutkia päätöksen kohtuuttomuus velkojien yhdenvertaisuuden kannalta. Huutokauppa-menettely hidastaa pre-pack-järjestelyn kulkua, minkä vuoksi EK näkee määräajan asettamisen välttämättömänä, jos huutokauppa-menettelystä säädetään.

4 Mitä mieltä olette johdon velvollisuuksia ja vastuuta koskevista ehdotuksista?

Suomen osakeyhtiölaissa (OYL) johdon vahingonkorvausvastuu on hyvin yleinen eli kattaa tilanteen, jossa johto huolellisuusvelvoitetta rikkomalla aiheuttaa jollekin vahinkoa. Direktiivissä vastuu sidottaisiin 3 kuukauden määräaikaan siitä, kunnes johto tiesi tai sen piti tietää maksukyvyttömyydestä.

Suomessa ei ole aiemmin säädetty johdon henkilökohtaisesta vastuuta suoraan velkojiin nähden ja tämä olisi poikkeus vallitsevaan oikeustilaan. OYL:n 1 luvun 8 § on määritelty yhtiön johdon huolellisuusvelvoite ja sen rikkomisesta seuraa OYL 22 luvun 1 §:n vahingonkorvausvastuu. Suomessa yhtiön johdon on toimittava yhtiön parhaan edun mukaan ja johdon vahingonkorvausvastuu on hyvin yleinen. EK katsoo, että johdon henkilökohtaisten vastuiden kiristäminen on omiaan lisäämään varovaisuutta yhtiön hallituksen, hallintoneuvoston ja johdon toimissa. Johto hakeutuisi todennäköisemmin maksukyvyttömyysmenettelyyn ns. varmuuden vuoksi välttääkseen henkilökohtaisen vastuun aktualisoitumisen. EK näkee vaarallisena artiklan 36 muotoilun ”or can reasonably be expected to have been aware that the legal entity is insolvent.”, jossa pelkkä piti tietää maksukyvyttömyydestä aktualisoi johdon vastuun. EK pitää muotoilua myös tarpeettomana maksukyvyttömyysmenettelyissä, sillä velkojalla on oikeus vaatia velallisen asettamista konkurssiin konkurssilain mukaan direktiiviehdotuksen henkilökohtaisesta vastuusta huolimatta.

Toinen seikka, minkä vuoksi EK katsoo, ettei johdon henkilökohtaisesta vastuuta tulisi säätää maksukyvyttömyysmenettelyiden yhteydessä on, yhtiön johdon velvoitteet

ja vastuut yhtiötä kohtaan eikä yhtiön velkojia kohtaan. Jos tällaisesta vastuusta säädettäisiin, on vaarana, että yhtiön johto alkaisi huolehtia yhtiön intressien sijaan yhtiön velkojien intressistä ja nämä kaksi intressiä voivat olla ristiriidassa keskenään.

EK kiinnittää huomiota myös siihen, että Suomessa OYL ja yhtiöoikeus tunnistaa toimitusjohtajan, hallintoneuvoston ja hallituksen johtona. Mikäli direktiiviehdotuksen vastuu toteutuisi tulisi ”johdon” määritelmä vastata yhtiöoikeudellista OYL:n johdon määritelmää ja vahingot, joista ”johto” on vastuussa tulisi määrittää yksiselitteisesti.

5 Mitä mieltä olette mikroyritysten purkumenettelyä koskevista ehdotuksista?

Suomen konkurssioikeudella on pitkä historia ja Suomen insolvenssijärjestelmää onkin yleisesti pidetty laadukkaana. Suomi on World Bank Groupin Doing Business -tutkimuksien mukaan ollut vuosia kärkimaa maksukyvyttömyystilanteiden selvittämisessä. EK vastustaa ehdotusta, jossa mikroyrityksille luotaisiin oma purkumenettely. EK:n näkemys on, että nykyisten säädösten ja maksukyvyttömyysmenettelyiden kehitysmahdollisuudet tulee ottaa huomioon, jotta järjestelmä säilyisi tuloksekkaana, tehokkaana ja joutuisana eikä erilliselle mikroyrityksien purkumenettelylle ole tarvetta. EK painottaa, että suurin osa suomalaisista yhtiöistä on mikroyrityksiä ja nykyiset maksukyvyttömyysmenettelyt ovat soveltuvia nimenomaisesti mikroyritysten maksukyvyttömyystilanteiden ratkaisemiseen.

6 Mitä mieltä olette velkojatoimikuntia koskevista ehdotuksista?

EK pitää toimivina voimassa olevia säännöksiä velkojatoimikunnan asettamisesta. Velkojatoimikunnan neuvoa-antava luonne toimisi myös kansainvälisessä ympäristössä.

7 Muita näkemyksiä direktiiviehdotuksesta

EK kannattaa maksukyvyttömyysmenettelyiden harmonisointia EU:n alueella. Suomen maksukyvyttömyysjärjestelmän perusteet ovat toimineet kohtuullisen hyvin, jolloin niitä ei tulisi lopullisen direktiivin mahdollisessa implementointivaiheessa muuttaa enempää kuin on tarpeen. EK huomauttaa, että Suomessa on toimivat maksukyvyttömyysmenettelyt, joita voitaisiin soveltaa myös kansainvälisessä ympäristössä ja niistä voitaisiin ottaa mallia. EK:n näkemyksen mukaan direktiivin johdosta ei tarvitsisi muuttaa konkurssilain maksukyvyttömyyden määritelmää ”maksukyvyttömyydellä tarkoitetaan sitä, että velallinen on muuten kuin tilapäisesti kykenemätön maksamaan velkojaan niiden erääntyessä.”

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Anmari Brink Pacius
Asiantuntija